

Тема: спільнокореневі слова. Корінь слова.

Мета. Сформувати в учнів уявлення про спільнокореневі слова на основі спорідненості слів.

Навчити розрізняти слова, близькі за значенням і спільнокореневі слова.

Навчити виділяти спільну частину споріднених слів – корінь.

Розвивати уважність учнів до лексичного значення слова.

Формувати вміння робити висновки на основі власних спостережень і отриманих знань.

Виховувати патріотичні почуття.

Обладнання. Підручник «Рідна мова». Ілюстрації. Роздаткові картки.

Тип уроку. Урок засвоєння нових знань.

Хід уроку

1. Організація уроку

Хай дзвенить пташиний спів

І біжить гірський струмок,

А шкільний дзвінок скликає

Учнів на новий урок.

- Почнемо урок з привітань і побажань

(Діти вітаються з присутніми на уроці вчителями. Вчитель бажає учням:

бути впевненим в своїх силах;

будь стриманим, не забувай піднімати руку, коли хочеш відповісти;

нехай ваше письмо буде таким же гарним як і усні відповіді.

Діти бажають вчителю:

щоб урок був вдалим;

щоб був гарний настрій.

Діти бажають присутнім:

щоб раділи за них;

щоб їм було цікаво.)

2. Мотивація навчальної діяльності.

Девіз нашого уроку: “Уважність, старанність, праця – наш шлях до знань”

Якщо ви скористаетесь цим девізом, то зможете піднятися на вершину знань.
Вам допоможуть сходинки.

Робота в зошиті. Запис дати і каліграфічної хвилинки.

Каліграфічна хвилинка.

Уу Іі їнкр Україна- звуко – буквенний аналіз слова.

3. Актуалізація і корекція опорних знань.

Словниковий диктант за методикою “Навчання в русі” .

-На які питання відповідають іменники, прикметники,
дієслова, службові слова?

Іменник – руку підняли в гору.

Прикметник – рукою показують хвилі.

Дієслово –складать дві руки.

Службове слово – аплодисменти.

(Рідненька, дитина, навчає, слухаю, уважний, до, під, слово, урок, чудові,
співав, дзвін, молодість.)

4. Повідомлення теми, мети, завдань уроку

1.) - Слів у мові так багато (до речі, тільки іменників зібрано близько 135 тисяч слів, вчені записали їх в 35 томах словників), що в “гущавині мови” можна заблукати, якщо не вміти розпізнавати слова.

Тому до нас сьогодні на урок завітали чарівні гості: Мовочка і Суржик, які навчать вас їх розрізняти. (Перегляд відеоролика)

2.)Оголошення теми уроку.

Спільнокореневі слова. Корінь слова.

Підготуйте зошит для класної роботи.

3.) Що в назві теми вас здивувало?(Корінь слова)

Асоціативний кущ:

Чи вмієте підбирати до слів асоціації.

Наприклад: колесо – машина, урок – учитель, стіл – хліб, і т. Д

-А які асоціації у вас виникають , якщо ви чуєте слово КОРІНЬ ?

Складаємо асоціативний кущ до слова КОРІНЬ на дошці,

- Скажіть, а якщо у квіточки , зрізати корінь ,чи вона житиме?

- А яке значення кореня для слова?

4.)Презентація «Корінь слова»

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ УРОКУ

Я сподіваюся , що після цього уроку ви зрозумієте, що таке корінь слова.

Зможете добирати спільнокореневі слова.

Навчитеся розрізняти спільнокореневі слова від слів , близьких за значенням.

5.) Сприймання і усвідомлення учнями нового матеріалу.

1. Спостереження

Прослухайте вірш. Яке слово в ньому пишеться завжди з великої букви?

Що краще у світі за рідну місцину?

Вкраїна , як ненька одна,

Люблю я всім серцем свою Батьківщину,

Для мене – найкраща вона.

- Запишіть це слово в зошит.

- А яке лексичне значення цього слова?

- Від якого слова утворилося слово **БАТЬКІВЩИНА?**

2. Запишемо у зошит і на дошці:

Батьківщина

Батько

Батьківська

- У мовознавстві виділяють корінь дугою , наче березуть від усього парасолькою.

- Отже, слова БАТЬКІВЩИНА, БАТЬКО, БАТЬКІВСЬКА мають спільну частину, вони наче родичі(споріднені), отже, вони спільнокореневі.

3. Фізкультхвилинка

4. - Прослухайте вірш. Які слова у вірші називають по іншому Батьківщину?

Мені Україна за все наймиліша-

Це рідна Вітчизна як мати – одна.

Для кожного з нас вона Батьківщина,

Найкраща у цілому світі вона.

5. - Записати в зошит: Батьківщина, Україна, Вітчизна

-У цих слів немає спільного кореня, вони не споріднені.

Їх об'єднує те, що вони близькі за значенням.(Синоніми)

ОТЖЕ, Які слова ми називаємо спільнокореневими?(Презентація)

(які мають спільний корінь)

6. Опрацювання правила з таблиці.

Фізкультхвилинка **Відпочинок для очей.**

8. Робота за підручником.

Ластівка   барвінок

Жайворонок

- В якому стовпчику слів менше?

- Яке слово друге?

Яке слово останнє?

- Чим відрізняється перший стовпчик від другого?

9. Підсумок уроку. Рефлексія. Закінчи речення:

Сьогодні на уроці я дізнався.....

Сьогодні на уроці я вчилася .....

Корінь слова – це .....

Найбільше на уроці мені сподобалось....

Свої знання я зможу використати.....

Наш урок був.....

VIII. Домашнє завдання. ст. 71, впр. 154.

1. Поаплодуйте собі за гарну роботу на уроці. Поверніться і поділіться своїм гарним настроєм з присутніми.
2. Із кожного ряду вибери тільки ті букви , які не повторюються і склади з них побажання

МКБМУДКМЬКТМЕ (будьте)

УОЦШАСУЛИОВШІ (щасливі)

Картка 1. У поданих словах позначте закінчення ,основу і корінь:

Ліс, лісовий, лісочок, лісовик.

Картка 2. У поданих словах позначте корені:

Холодних, похолодало, холод.

Картка 3. Позначте у поданих словах корені:

Промовляти, змова. промова, підмова.

Картка 4. Позначте у словах закінчення і корінь:

Квіти, квітучий, у квітках.

Картка 5. Доберіть до поданих слів синоніми:

Іде – ..., розмовляти – ..., абетка – ...

Картка 6. Доберіть до слів антоніми:

Високо – ..., гора – ..., сум – ..., сухий – ...

Тестові завдання

1. Слова, що мають спільний корінь, називаються...

- А) синоніми;
- Б) споріднені;
- В) антоніми;

2. Визнач споріднене слово до слова мука.

- А) мучити;
- Б) борошно;
- В) мучний;

3. Запишіть спільнокореневі слова групами. Познач у них корінь.

Цибуля, груша, цибулінка, лебідь, лебединий, грушевий, цибулька, цибуління, грушка, лебедятко.

- 1.)
- 2.)
- 3.)

4. Добери і запиши до поданих слів споріднені слова, познач корінь.

Квітка -

Дощ -

Ялинка -

5. Підкресли слова, споріднені із словом шпак, однією рисою, а форми цього слова – двома.

Жили собі шпаки. Батьки їх співати по - шпачиному навчили. Шпак – пташка миролюбива. Злагода панувала у шпаківні. Шпачата одне одного поважали.

МКБМУДКМЪКТМЕ

УОЩШАСУЛИОВШІ

Спільнокореневі
слова.
Корінь слова.

Хай дзвенить пташиний спів
І біжить гірський струмок,
А шкільний дзвінок скликає
Учнів на новий урок.

Девіз нашого уроку:

“Уважність,
старанність, праця —
наш шлях до знань”

Корінь - багатозначне слово

Корінь – основна, значуща частина слова

Корінь - орган рослини

Зуб має корінь

Корінь - початок, джерело чого-небудь

Корінь – це

спільна (однакова)

частина

споріднених слів.

**Опрацювання алгоритму міркування, як
правильно визначити корінь слова.**

Міркуй так!

Щоб визначити в слові корінь, треба
дібрати до нього кілька
спільнокореневих слів. Такими
словами до слова тихенький будуть
тихий, тихо, тихенько.

Спільна частина в усіх цих словах –
ТИХ- . Це і є корінь.

ГРИБ

ГРИБНИЙ

МАСЛЮК

ГРИБНИК

ГРИБОЧОК

**Вкраїна , як ненька одна,
Люблю я всім серцем своєю
Батьківщину,
Для мене – найкраща вона.**

**Мені Україна за все наймиліша -
Це рідна Вітчизна як мати – одна.
Для кожного з нас вона Батьківщина,
Найкраща у цілому світі вона.**

СПІЛЬНОКЕРЕНЕВІ СЛОВА

Схоже
значення,
спільний
корінь

Належать
до різних
частин
мови

Мають
спільну
частину

Сьогодні на уроці я дізнався.....

Сьогодні на уроці я вчилася .....

Корінь слова – це .....

Найбільше на уроці мені
сподобалось....

Свої знання я зможу
використати.....

Наш урок був.....

Дякую за увагу